

Keywords: financial services market, government regulation, efficiency, development, mechanism.

Одержано: 23.01.2015 р.

УДК 336.22:[336.225.2:352]:332.1

Сторонянська Ірина Зеновіївна,

д.е.н., проф., заступник директора з наукової роботи,

ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І.Долішнього НАНУ»

Беновська Лілія Ярославівна,

к.е.н., с.н.с.,

ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І.Долішнього НАНУ»

ПОДАТКОВІ НАДХОДЖЕННЯ В СТРУКТУРІ ДОХОДІВ ДЕРЖАВНОГО ТА МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ: РЕГІОНАЛЬНИЙ ВИМІР

Проведення децентралізації фінансових ресурсів в контексті реформування місцевого самоврядування в Україні потребує удосконалення податкової системи в напрямку оптимального розподілу податків між місцевими та державним бюджетами. Метою статті було дослідження основних тенденцій та виявлення проблем податкових надходжень до місцевого та державного бюджетів. Застосування методів статистично-порівняльного аналізу дозволило виявити негативні тенденції порушення рівноваги у розподілі податків між місцевими та державним бюджетом на користь останнього. Введення нового Податкового кодексу не забезпечило зростання ролі місцевих податків і зборів у формуванні дохідної частини місцевих бюджетів. Головним наповнювачем місцевих податків і зборів є єдиний податок для суб'єктів малого підприємництва. Розширення дохідної бази місцевих бюджетів має відбутись за рахунок запровадження податку на нерухоме майно та акцизного податку з реалізації через роздрібну торговельну мережу алкогольних напоїв, тютюнових виробів та палива. Посуті, відбувається підміна реальної децентралізації фінансів розширенням бази оподаткування. Вилучення державою значної частки доходів регіонів через податки до державного бюджету сприяє наростанню централізації фінансових ресурсів в країні. Основні податкові надходження до державного бюджету надходять у вигляді податку на прибуток, ПДВ, акцизного збору. Існують значні регіональні асиметрії щодо обсягу наповнення цими податками держбюджету. Найбільшими наповнювачами державного бюджету є столиця (за рахунок значної концентрації усіх видів ресурсів), Полтавська, Харківська та Дніпропетровська області, податкові надходження яких значним чином зумовлені функціонуванням підприємств добувної галузі. Надмірне вилучення доходів регіонів у вигляді податків до державного бюджету зумовило необхідність здійснення трансфертного регулювання. Частка трансфертів державного бюджету у доходах місцевих бюджетів сягає половини та більше і зростає з року в рік. Виявлені тенденції актуалізують питання проведення реформування місцевого самоврядування, основним завданням якого повинна стати децентралізація фінансів в Україні.

Ключові слова: податкові надходження, доходи, державний бюджет, місцеві бюджети, децентралізація.

ВСТУП

Постановка проблеми. В ринкових умовах господарювання податкові надходження до державного та місцевих бюджетів є необхідною умовою виконання державою своїх функцій та основною структуроутворюючою компонентою дохідної частини бюджетів, частка якої становить близько 70% всіх надходжень. На теперішній час в Україні в умовах надмірної централізації фінансових ресурсів розподіл податкових надходжень між державним та місцевими бюджетами є таким, що, по-перше, не сприяє самодостатності органів місцевої влади та фінансовій незалежності від держави, а, по-друге, відбувається надмірне вилучення з регіонів податкових надходжень у вигляді податку з прибутку, ПДВ, акцизного збору до державного бюджету та, як наслідок, – існує необхідність здійснення трансфертного регулювання. На сьогодні склалась ситуація, що навіть ті регіони, частка податкових

надходжень яких до державного бюджету є значно вищою, ніж видатки місцевих бюджетів, через значне вилучення державою доходів, отримують значні трансферти з державного бюджету. Тому податкова система України потребує подальшого удосконалення в напрямку не лише зміцнення податкового потенціалу регіонів, зменшення кількості податків, але і оптимального розподілу податкових надходжень між місцевими та державним бюджетом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідженню проблем формування дохідної частини бюджетів присвячені праці В. Геєця, О. Демківа, Я.Жаліла, І. Журавльової, О. Кириленко [1; 2]. Питання надмірного вилучення доходів з місцевих бюджетів та необхідності проведення бюджетної децентралізації в Україні знайшли відображення у працях Б. Данилишина, О. Слобожан [3; 4]. Однак проведення децентралізації фінансів в контексті реформування місцевого самоврядування потребує

поглибленого дослідження тенденцій та виявлення основних проблем податкових надходжень до місцевого та державного бюджетів.

Мета статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження основних тенденцій та виявлення проблем податкових надходжень до державного та місцевих бюджетів.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

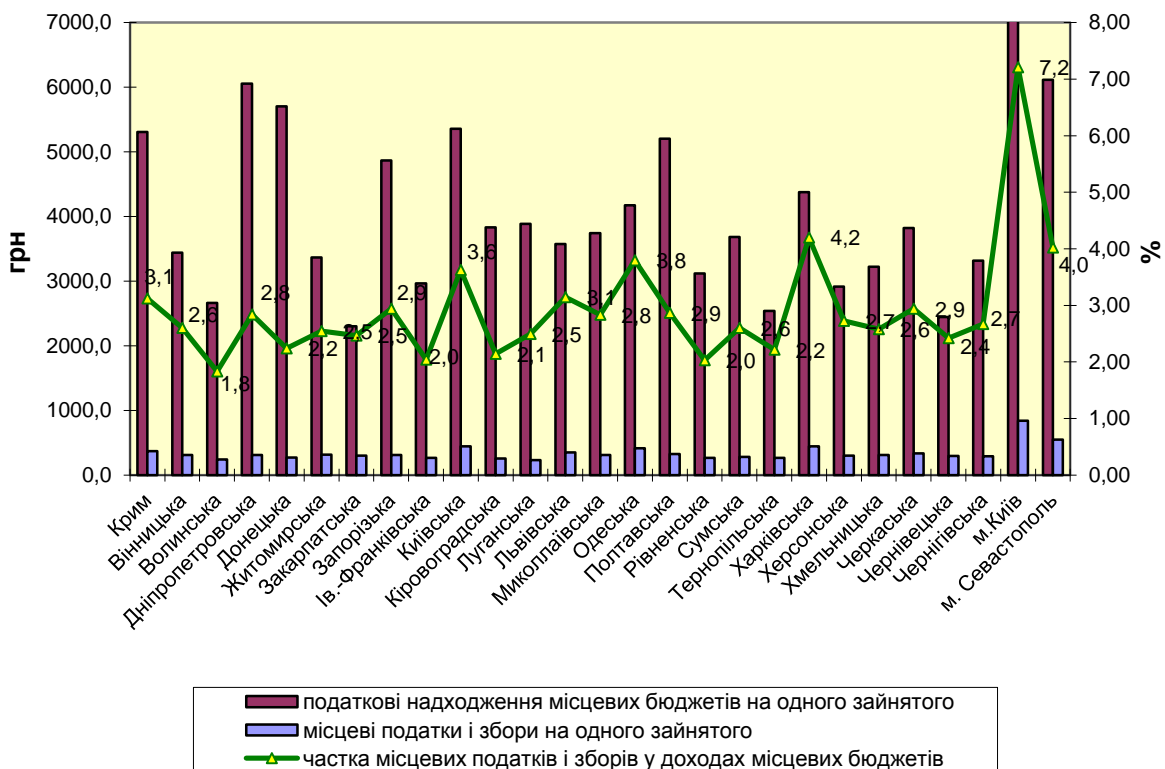
Рівень податкових надходжень до бюджетів визначається не лише достатністю податкової бази регіонів, але і підходами до податкового регулювання. Після вступу в 2010 р. у дію нового Податкового кодексу України кількість податків та обов'язкових платежів до бюджетів зменшилась: загальнодержавних податків – з 25 до 16, а місцевих – з 18 до 5. Однак це не забезпечило значних зрушень у структурі формування місцевих та державного бюджету. Основними проблемами формування бюджетів за рахунок податкових надходжень є наступні:

Недостатня частка податків залишається на місцевому рівні. Частка податкових надходжень у всіх доходах місцевих бюджетів України у 2013 р. склала 38% і була незмінною порівняно з 2006 р., однак

відбулись зміни у структурі. В структурі податкових надходжень місцевих бюджетів України переважає податок на доходи фізичних осіб: за період 2006-2013 рр. його частка змінювалась з 76,4% у 2006 р. до 71,5% у 2013 р.

Слід зазначити, що ця частка могла б бути ще вищою, проте проблемою залишається приховування (тінізація) доходів у вигляді заробітної плати. Іншою важливою проблемою справляння податку з доходів фізичних осіб є те, що податок на доходи з фізичних осіб сплачується до місцевого бюджету за місцем походження доходу (тобто за місцем роботи платника податку), а видатки з місцевого бюджету платник податку отримує за місцем проживання, а не там, де працює. З 2015 р. уряд зменшив відсоток відрахувань податку на доходи фізичних осіб до місцевих бюджетів із 75% до 60%, звузивши таким чином фінансову самостійність регіонів.

В розпорядженні місцевих бюджетів також залишається податок на прибуток підприємств комунальної власності, а це близько 1%, збори за спеціальне використання природних ресурсів (близько 16%), податки на власність (близько 1%), місцеві податки та збори.

Рис. 1. Місцеві податки і збори у доходах місцевих бюджетів в розрізі регіонів України, 2013 р.

недостатній вплив місцевих податків і зборів на обсяги дохідної частини місцевих бюджетів. За період 2006-2010 рр. до прийняття нового Податкового кодексу частка місцевих податків у доходах місцевих бюджетів була дуже мізерною близько 1%, причому відбувалось постійне її зниження. Після прийняття нового Податкового кодексу відбулось скорочення загальної кількості місцевих податків до п'яти, зростає роль єдиного податку, що на сьогодні є основним

наповнювачем місцевих податків і зборів. Як наслідок: частка місцевих податків і зборів у всіх доходах зведеного бюджету країни у 2013 р. склала 3,12%. Вищою за середнє вона була в таких регіонах як: м. Київ (7,2%), Харківська (4,2%), Одеська (3,8%), Київська області (3,6%), а найнижчою у Волинській області (1,8%) (рис. 1). Регіональні особливості частки місцевих податків і зборів у доходах місцевих бюджетів відповідають обсягам акумульованих

місцевих податків і зборів на одного зайнятого – найвищим цей показник був у м. Києві – 842,6 грн./особу, а найнижчим у Луганській області – 231 грн./особу, а, отже, основне навантаження місцевого оподаткування лежить на зайнятому в регіоні населенні.

Як зазначалось вище, єдиний податок для суб'єктів малого підприємництва є основним структурним елементом місцевих податків і зборів, частка якого у 2013 р. склала 90,7%. Слід зазначити, що усі надходження єдиного податку забезпечують

доходи спеціального фонду місцевих бюджетів. Однак, відповідно до проекту Закону України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України» (щодо реформи міжбюджетних відносин), законопроект № 5078 [5], передбачається передача єдиного податку до загального фонду місцевих бюджетів, що може викликати негативні тенденції значного скорочення бюджету розвитку, адже саме єдиний податок є його лівовою часткою. Також до доходів загального фонду планується передати екологічний податок та податок на нерухоме майно.

Таблиця 1

Податкові надходження регіонів України до державного та місцевих бюджетів у 2010р. (млн. грн.)

Регіони	податкові надходження до місцевих бюджетів	надходження податків і зборів до держбюджету				
		всього надходжень	податок на прибуток	ПДВ	податкові надходження до держбюджету в розрахунку на 1 мешканця	частка регіону у загальноукраїнських обсягах
Україна	85852,0	113330,5	39969,2	29409,8	2485,86	100,00
Крим	4534,8	1724,9	470,3	904,1	884,564	1,52
Вінницька	2217,5	1664,6	322,3	544,3	1021,23	1,47
Волинська	1108,9	370,5	186,4	53,1	359,709	0,33
Дніпропетровська	8868,4	10119,3	7061,4	1681,0	3038,83	8,93
Донецька	10382,8	633,1	4611,7	-5101,3	143,235	0,56
Житомирська	1738,1	871,4	254,2	369,9	686,142	0,77
Закарпатська	1155,0	516,1	203,6	194,3	416,21	0,46
Запорізька	3780,4	2719,2	1341,8	24,8	1510,67	2,40
Ів.-Франківська	1643,9	1404,8	196,5	52,9	1025,4	1,24
Київська	3671,2	2718,2	1115,1	1207,6	1589,59	2,40
Кіровоградська	1517,3	514,4	185,9	192,8	509,307	0,45
Луганська	3818,7	2809,3	771,1	508,5	1232,15	2,48
Львівська	3689,2	3605,9	1061,6	1529,4	1430,91	3,18
Миколаївська	1858,7	1642,1	674,9	489,8	1391,61	1,45
Одеська	4125,1	4238,0	1422,9	1641,0	1788,19	3,74
Полтавська	3372,7	9266,5	1190,6	1059,8	6303,74	8,18
Рівненська	1453,2	585,7	230,1	261,2	509,304	0,52
Сумська	1862,6	3218,1	393,5	389,2	2798,35	2,84
Тернопільська	1049,4	470,6	137,2	210,1	435,741	0,42
Харківська	5355,5	12043,6	2085,3	2697,8	4411,58	10,63
Херсонська	1333,3	497,5	176,3	196,6	460,648	0,44
Хмельницька	1681,2	738,3	225,7	396,7	559,318	0,65
Черкаська	2011,9	2441,1	259,3	302,1	1907,11	2,15
Чернівецька	925,7	510,9	128,2	292,3	561,429	0,45
Чернігівська	1514,9	4148,8	281,2	616,1	3841,48	3,66
м. Київ	10169,7	43423,8	14844,1	18465,4	15790,5	38,32
м. Севастополь	1012,0	432,8	137,3	229,6	1169,73	0,38

Джерело: розраховано автором за даними звітів Державної фіскальної служби України

Вкрай незначною є також частка новоствореного податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, – 0,3% по Україні (максимальне значення у Львівській області – 2,2%, мінімальне в Одеській – 0,2%). Незважаючи на значні сподівання, отримані надходження від цього податку не вплинули на рівень фінансової спроможності регіонів. Ситуація може

кардинально змінитись у 2015 р., оскільки згідно із змінами до Податкового кодексу України знижується пільговий поріг та встановлюється максимальний рівень ставки податку на нерухоме майно для об'єктів житлової та нежитлової нерухомості в розмірі до 2% мінімальної зарплати за 1 кв. м. площі об'єкта оподаткування (розмір ставки визначається органами

місцевого самоврядування). Також розширюється база оподаткування податку на нерухомість шляхом включення до оподаткування комерційного (нежитлового) майна. Однак справляння цього податку потребує чіткого обліку бази оподаткування. Далеко не все нерухоме майно, особливо у сільській місцевості, знаходиться на обліку у відповідних державних органах. Тому надходження від цього податку можуть бути відтерміновані в часі [6].

Розширення доходної бази місцевих бюджетів з 1 січня 2015 р. має відбутись також за рахунок запровадженого акцизного податку з реалізації через роздрібну торговельну мережу алкогольних напоїв, тютюнових виробів та палива. Ставка податку встановлюватиметься місцевими органами влади у розмірі від 2% до 5% від обсягу реалізації [6]. Фактично наповнення місцевих бюджетів

відбуватиметься не за рахунок передачі загальнодержавних податків чи їх частин з національного рівня на місцевий, а шляхом посилення навантаження на місцевий бізнес. Тобто, має місце підміна реальної децентралізації бюджетного ресурсу розширенням бази оподаткування.

Вилучення державою значної частки доходів регіонів через податки до державного бюджету сприяє наростанню централізації фінансових ресурсів в країні. Основні податкові надходження до державного бюджету надходять у вигляді податку на прибуток, ПДВ, акцизного збору. У абсолютному вимірі найбільші обсяги податкових платежів до державного бюджету у 2010 р. передали Дніпропетровська, Запорізька, Київська, Луганська, Львівська, Одеська, Полтавська, Харківська, Чернігівська області та м. Київ (табл. 1, табл. 2).

Таблиця 2

Податкові надходження регіонів України до державного та місцевих бюджетів у 2013 р. (млн. грн.)

Регіони	податкові надходження до місцевих бюджетів	надходження податків і зборів до держбюджету				
		всього надходжень	податок на прибуток	ПДВ	податкові надходження до держбюджету в розрахунку на 1 мешканця	частка регіону у загальноукраїнських обсягах
Україна	91191,1	149491,8	54318,3	31727,1	3281,7	100,0
Крим	4834,8	1814,2	506,1	1047,8	923,2	1,2
Вінницька	2425,5	1587,3	430,8	582,5	975,6	1,1
Волинська	1187,3	504,4	261,7	154,9	485,0	0,3
Дніпропетровська	9268,8	4534,8	1434,2	2097,6	1370,9	3,0
Донецька	11226,0	5133,4	1737,6	2259,7	1173,2	3,4
Житомирська	1860,2	1053,7	381,6	385,1	830,4	0,7
Закарпатська	1244,3	424,5	202,3	87,9	338,4	0,3
Запорізька	4000,8	1319,8	493,6	519,9	739,3	0,9
Ів.-Франківська	1669,3	348,5	492,9	-1583,4	252,2	0,2
Київська	4063,2	3968,8	1688,2	1298,7	2304,6	2,7
Кіровоградська	1662,4	-278,6	198,4	-600,9	-279,9	-0,2
Луганська	3931,7	1263,4	384,2	469,6	559,9	0,8
Львівська	3946,1	2208,8	821,1	730,4	869,4	1,5
Миколаївська	2001,4	765,1	238,2	428,4	652,0	0,5
Одеська	4443,4	3298,1	864,5	2148,8	1377,0	2,2
Полтавська	3375,0	12838,9	2392,7	-77,5	8747,0	8,6
Рівненська	1542,5	1168,5	209,8	856,6	1010,0	0,8
Сумська	1899,8	3249,1	618,6	-283,1	2842,1	2,2
Тернопільська	1124,0	1146,5	472,7	595,7	1064,2	0,8
Харківська	5611,9	5069,6	973,7	1182,8	1847,3	3,4
Херсонська	1401,3	564,9	196,3	239,3	523,9	0,4
Хмельницька	1849,6	793,3	260,5	394,0	603,7	0,5
Черкаська	2149,6	2905,8	449,2	845,8	2290,0	1,9
Чернівецька	957,5	541,9	160,1	325,6	597,3	0,4
Чернігівська	1570,7	1549,9	300,6	257,7	1438,0	1,0
м. Київ	10849,5	23333,0	6552,2	9286,6	8201,4	15,6
м. Севастополь	1094,2	726,7	200,3	458,2	1895,4	0,5
окружна ДПС обслуговування ВПП		67634,9	31395,2	7618,5		45,2

Джерело: розраховано автором за даними звітів Державної фіскальної служби України

В країні у 2013 р. була помірна залежність податкових надходжень до державного бюджету від отриманих з нього податкових пільг ($r^2=0,53$ $r=0,73$),

тобто податкові пільги досить нерівномірно розподілені між регіонами (рис. 2).

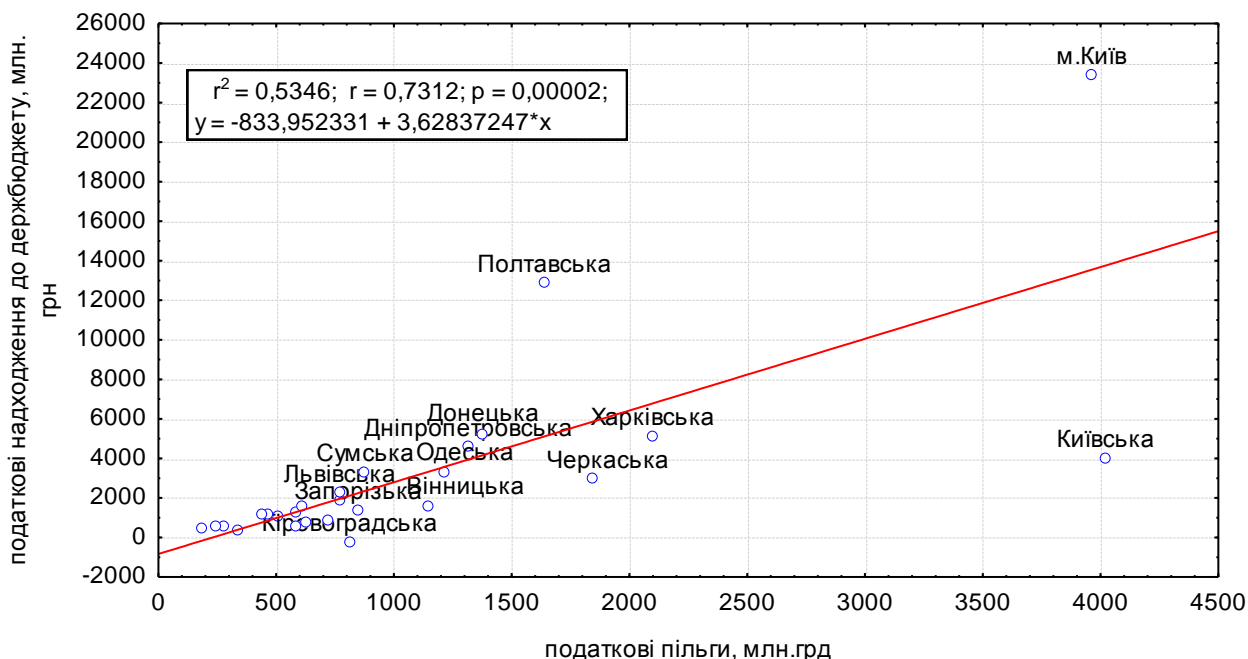

Рис. 2. Кореляційна залежність податкових надходжень до Держбюджету та податкових пільг з держбюджету

За рівнем податкових надходжень дистанціювалися два регіони м. Київ та Полтавська область. Найбільш розвинені промислові регіони Донецька, Дніпропетровська, Харківська, Одеська, Київська, Черкаська були близькими за рівнем податкових надходжень, однак Київська область отримала вдвічі більше податкових пільг. Власне за рахунок м. Києва та Київської області держава несе найбільші втрати бюджету за рахунок пільг. Отримані податкові пільги у 2013 р. мали помірний вплив на ВРП регіонів ($r=0,68$), капітальні інвестицій ($r=0,74$) та жодного впливу на інноваційні витрати ($r=0,05$). Слід зауважити, що більше двох третин податкових пільг – це пільги з ПДВ. Існуюча система пільгового оподаткування створює нерівномірне навантаження на суб'єктів господарювання, часто підпорядкована лобістським інтересам та не є ефективним, стимулюючим важелем розвитку економіки регіонів. Столиця та Полтавська область характеризувались у 2013 р. найвищим співвідношенням податкових надходжень до податкових пільг: м. Київ, перерахувавши до державного бюджету 23 млрд. грн. податкових надходжень, отримав 4 млрд. грн. податкових пільг, Полтавська область на 12,8 млрд. грн. податкових надходжень область отримала 1,6 млрд. грн. пільг. Чотири регіони Кіровоградська, Херсонська, Київська та Ів.-Франківська області отримували стільки ж пільг, скільки й перераховували податкових надходжень. Слід також зауважити, що для більшості регіонів рівень податкових надходжень до держбюджету залежить від виробленого в регіоні ВРП та доходів населення (рис. 3).

Винятком була лише Полтавська область, податкові відрахування якої до держбюджету значно вищі більшості регіонів країни, при тому, що за обсягом ВРП вона займає дев'яте місце, а за доходами населення десяте місце.

Надмірне вилучення доходів регіонів у вигляді податків до державного бюджету зумовило необхідність здійснення трансфертного регулювання. Трансфертування як метод бюджетного регулювання дає можливість оперативно реагувати на брак власних коштів, але в той же час позбавляє місцеву владу ініціатив стосовно мобілізації надходжень до бюджетів. Про посилення тенденції фінансового вирівнювання через механізм трансфертування свідчить динаміка трансфертів державного бюджету до місцевих, частка яких у доходах місцевих бюджетів сягає половини та більше, та зростає з року в рік. Так, якщо у 2006 р. частка трансфертів вище 60% була у шести регіонів, то вже у 2013 р. їх кількість зростає до 10 регіонів. Нижче 40% частка трансфертів з державного бюджету була лише у м. Києві (21,9%), м. Севастополі (27,2%), Донецькій (33,7%), Дніпропетровській областях (34,9%). Навіть у Полтавській області, яка перераховувала до державного бюджету податків більше, ніж необхідно коштів для забезпечення усіх видатків місцевих бюджетів області, частка трансфертів з державного бюджету у доходах місцевих бюджетів у 2013 р. склала – 44,1%.

Таким чином, нерівновага в розподілі податків породила існування значних обсягів міжбюджетних трансфертів. Іншою важливою проблемою є те, що розміри трансфертів у багатьох випадках визначаються

без урахування реальних можливостей і потреб регіонів.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Проведене дослідження дозволило виявити посилення процесів централізації фінансових ресурсів

в Україні, яке відбувалося через відсутність рівноваги у розподілі податків між місцевими та державним бюджетом. Склалась ситуація, коли податкові надходження до місцевих бюджетів, навіть у регіонах з високим рівнем економічного розвитку, не мають достатнього впливу на формування дохідної частини місцевих бюджетів.

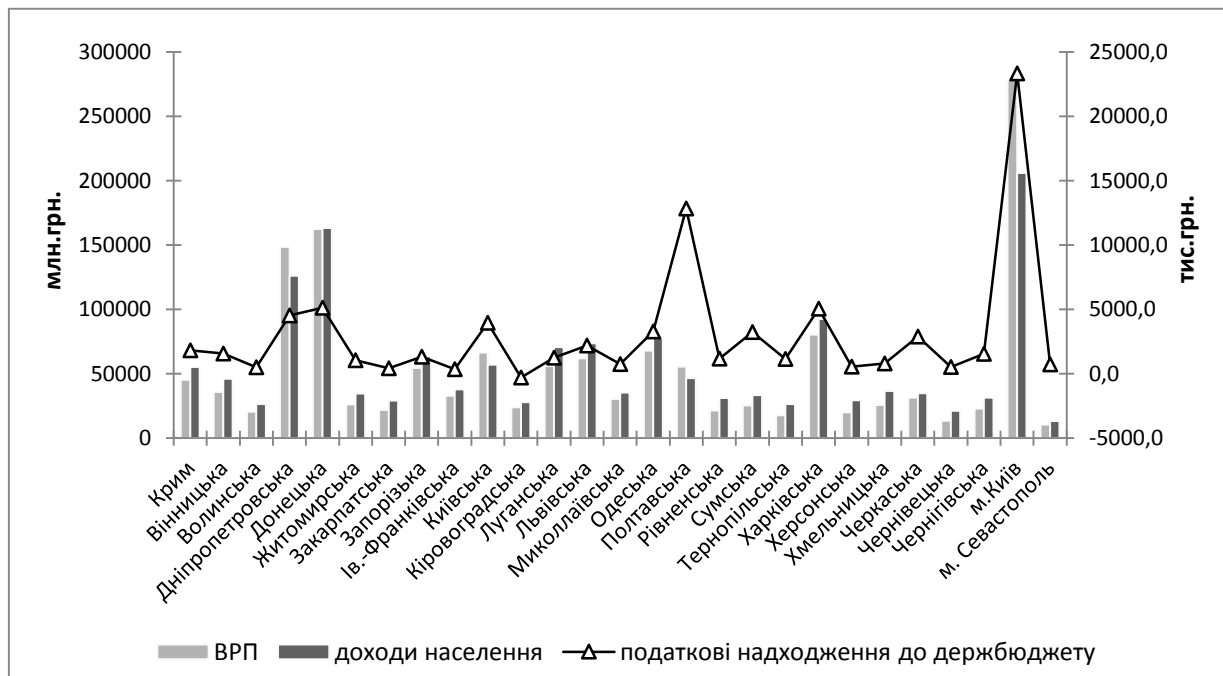

Рис. 3. Регіональні особливості податкових надходжень до державного бюджету, ВРП та доходів населення у 2013 р.

Тому сьогодні перед центральною владою стоїть питання проведення реформування місцевого самоврядування, основним завданням якого повинна стати децентралізація фінансових ресурсів в Україні. В основу нарощення фінансової спроможності регіонів повинно лягти делегування повноважень з центру регіонам з одночасним закріпленням за ними достатньої кількості джерел власних фінансових

надходжень, і, в першу чергу, податкових надходжень. При цьому засадничими принципами проведення таких перетворень має стати врахування фінансових можливостей різних регіонів, повноцінний аналіз ефективності регіональних фінансів, досягнення фінансової самодостатності територіальних громад та зміцнення фінансової спроможності регіонів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Демків О. І. Напрями поглиблення бюджетної реформи в Україні / О. І. Демків // Фінанси України. – 2009. – №3. – С. 51.
2. Журавльова І. В. Оптимізація дохідної бази місцевих бюджетів / І. Журавльова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.hneu.edu.ua/web/public/moved/hneu/NAUKA/Nauka/prezentacii_kafedr/Optimizacija-dohidnoi-bazi-miscevih-bjudzhetiv.pdf.
3. Данилишин Б. Прийшов час бюджетної федералізації України / Б. Данилишин // Економічна правда [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/columns/2012/12/17/351286/>.
4. Слобожан О. Місцеве самоврядування та європерспективи / О. Слобожан // Дзеркало тижня. Україна. – 22 листопада 2013. – №43 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gazeta.dt.ua/macrolevel/misceve-samovryaduvannya-ta-yevroperspektivi_.html.
5. Проект Закону України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України» (щодо реформи міжбюджетних відносин), законопроект № 5078 від 15.09.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=52179.
6. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» від 28.12.2014 р. № 71-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/71-viii>.

Сторонянська Ірина Зеновьевна, Беновська Лилія Ярославовна

НАЛОГОВЫЕ ПОСТУПЛЕНИЯ В СТРУКТУРЕ ДОХОДОВ ГОСУДАРСТВЕННОГО И МЕСТНЫХ БЮДЖЕТОВ: РЕГИОНАЛЬНОЕ ИЗМЕРЕНИЕ

Проведение децентрализации финансовых ресурсов в контексте реформирования местного самоуправления в Украине требует усовершенствования налоговой системы в направлении оптимального распределения налогов между местными и государственным бюджетами. Целью статьи было исследование основных тенденций и выявление проблем налоговых поступлений в местный и государственный бюджеты. Применение статистических методов, сравнительного анализа позволило выявить негативные тенденции нарушения равновесия в распределении налогов между местными и Государственным бюджетом в пользу последнего. Введение нового Налогового кодекса не обеспечило повышение роли местных налогов и сборов в формировании доходов местных бюджетов. Главным наполнителем местных налогов и сборов является единый налог для субъектов малого предпринимательства. Расширение доходной базы местных бюджетов должно состояться за счет введенного налога на недвижимое имущество и акцизного налога с реализации через розничную торговую сеть алкогольных напитков, табачных изделий и топлива. По сути происходит подмена реальной децентрализации финансов расширением базы налогообложения. Изъятие государством значительной части доходов регионов через налоги в государственный бюджет способствует нарастанию централизации финансовых ресурсов в стране. Основные налоговые поступления в бюджет поступают в виде налога на прибыль, НДС, акцизного сбора. Существуют значительные региональные асимметрии по объему наполнения этими налогами госбюджета. Крупнейшими наполнителями государственного бюджета является столица (за счет значительной концентрации всех видов ресурсов), Полтавская, Харьковская и Днепропетровская области, налоговые поступления которых в значительной степени обусловлены функционированием предприятий добывающей отрасли. Чрезмерное изъятие доходов регионов в виде налогов в бюджет обусловило необходимость осуществления трансфертного регулирования. Доля трансфертов государственного бюджета в доходах местных бюджетов достигает половины и более, и растет из года в год. Выявленные тенденции актуализируют вопрос проведения реформирования местного самоуправления, основной задачей которого должна стать децентрализация финансов в Украине.

Ключевые слова: налоговые поступления, доходы, государственный бюджет, местные бюджеты, децентрализация.

Storonyans'ka I., Benovs'ka L.

TAX EARNINGS IN THE STRUCTURE OF REVENUES OF THE STATE AND LOCAL BUDGETS: THE REGIONAL DIMENSION

The decentralization of finance in the context of reform of local self-government in Ukraine needs the improvement of the tax system i.e. the optimal allocation of taxes between the local and state budgets. The aim of the article is to study the main trends and problems of tax revenues to the local and state budgets. The application of methods of statistical and comparative analysis has allowed to reveal the negative trends of imbalance in the distribution of taxes between the local and state budgets for the latter. The introduction of the new Tax Code did not provide the growing of local taxes and fees role to the formation of revenue of the local budgets. The main filler of the local taxes and fees is single tax for the small businesses entity. The property tax and excise tax from the realization of alcoholic beverages, tobacco and fuel through the retail network have to enlarge revenue of the local budgets. A withdrawal of a significant part of regions revenues by the state through the taxes to the state budget contributes to the increase of centralization of financial resources in the country. Main tax earnings to the state budget come in the form of income tax, VAT, excise duty. There are significant regional asymmetries concerning the amount of filling budget through these taxes. The largest fillers of the state budget are the capital (due to a significant concentration of all kinds of resources) and Poltava, Kharkiv and Dnipropetrovsk regions the tax earnings of which are largely conditioned by the functioning of enterprises of mining industry. The excessive withdrawal of the revenues of the regions taxes to the state budget predetermined the necessity of implementation of transfer regulation. The part of transfers of the state budget in revenues of the local budgets is half or more, and grows every year. The revealed trends actualize the issue of reform of local self-government, the main task of which should be the decentralization of finance in Ukraine.

Keywords: tax earnings, revenues, state budget, local budgets, decentralization.

Одержано: 28.01.2015 р.